

**Érettségi vizsga 2020**

**E. d) próba  
Pszichológia**

11-es változat

**Humán profil az elméleti szakirányban; szolgáltatások profil a szakközépiskolai szakirányban; és minden profil és szak a vokacionális szakirányban, a katonai profilt leszámítva**

- Minden tétel kötelező. Hivatalból jár 10 pont
- Tényleges munkaidő 3 óra.

**I. TÉTEL**

**(30 pont)**

Minden feladat esetében írjátok le a helyes válasznak megfelelő betűt írd. Egyetlen helyes válaszlehetőség van.

1. Azt a jelenséget, amely leírja, hogy az érzékelési kép fennmarad még néhány ezredmásodpercig azután is, hogy az inger már nem hat az érzékszervre, \_\_\_\_\_-nak/nek nevezzük:
  - a. erősség
  - b. figyelem
  - c. utóhatás effektus
  - d. lappangás
2. A perceptuális/észlelési kép:
  - a. A tárgyak osztályának egy képe
  - b. egy olyan tárgy képe, amely közvetlenül hat az érzékszervre
  - c. másodlagos
  - d. leválik a kontextustól
3. Ha az az idő, amely eltelt a személyes találkozás és az illető személyről kialakított képzet megalkotása között növekedik, akkor általában a képzet minősége:
  - a. javul
  - b. romlik
  - c. változatlan marad, mert az idő múlása nem befolyásolja
  - d. ez nem fontos a téma szempontjából
4. A biológiai szükségletek:
  - a. tanultak
  - b. általában az önmegvalósítási szükségletek után jelennek meg
  - c. jellegzetesen emberiek
  - d. A. H. Maslow piramisának az alapjánál helyezkednek el.
5. Az a lelki folyamat, amely egy tevékenység energetikai fenntartását biztosítja:
  - a. az érzelmi folyamatok
  - b. a gondolkodás
  - c. a memória
  - d. a képzet
6. Egy bonyolult probléma optimális megoldásához a figyelem egy \_\_\_\_\_ feltétel:
  - a. szükséges és elégséges
  - b. nem szükséges és nem is elégséges
  - c. elégséges/elegendő, de nem szükséges
  - d. szükséges, de nem elégséges.

s

7. Az akarati tevékenység:
- lehet önkéntelen
  - verbális mechanizmusokat von be
  - erőfeszítés nélkül megvalósítható
  - nem feltételezi a cél meglétét
8. A középiskolában Călin rendetlen, pazarló és felületes tinédzser volt, de öt évnyi egyetemi élet alatt, amikor a szülőktől távol élt és munkát is vállalt, felelősségteljes fiatalemberré vált. Ez a példa jól szemlélteti azt, hogy a személyiség:
- alakítható és tökéletesíthető
  - egyedi
  - változatlan
  - velünk született
9. A következő helyzetek közül melyikben van jelen a negatív motiváció?
- András azért jár az iskolába, mert különben szülei megbüntetik.
  - András azért jár az iskolába, mert szeret új dolgokat tanulni.
  - András azért jár az iskolába, hogy ne okozzon csalódást a szüleinek.
  - András azért jár az iskolába, mert elvárja, hogy megdicsérik érte.
10. A nagyon erős, stabil, hosszan tartó és a teljes személyiséget bevonó érzelmi folyamatok a/az:
- mindennapi emóciók
  - hangulatok
  - szenvédélyek
  - indulatok

## II. TÉTEL

(30 pont)

### A.

A bal oldali oszlopban a gondolkodás műveleteit találjuk, a jobb oldali oszlopban pedig azokra vonatkozó igaz kijelentések olvashatók. Írjátok fel a vizsgalapra a helyes társításokat a bal oldali oszlopban szereplő betűk és a jobb oldali oszlopban szereplő, nekik megfelelő számok között.

- |                    |  |
|--------------------|--|
| a. Összehasonlítás | 1. Az a művelet, amellyel alkotóelemeire bontjuk az eszünkben a tárgyat és megállapítjuk az elemek szerepét és az egészben.  |
| b. Általánosítás   | 2. Az a művelet, amelynek során újraépítjük gondolatban a tárgyat az adott különálló elemek vagy tulajdonságok segítségével.   |
| c. Elemzés         | 3. Magába foglalja a tárgyak és jelenségek hasonlóságainak vagy különbségeinek kiemelését adott kritériumok alapján.   |
| d. Szintézis       | 4. Az a művelet, amely lehetővé teszi, hogy gondolatban kiemeljük és megtartsuk a tárgyak lényeges tulajdonságait és figyelmen kívül hagyjuk a többi, másodlagosnak tekintett tulajdonságokat. |
|                    | 5. Az a művelet, amelynek során a tárgy egy bizonyos tulajdonságát kivetítjük a tárgyakak egy bizonyos csoportjára/osztályára.   |

12 pont

**B.**

Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget:

*„A képzelet csak emlékeink gyümölcse.” (Pierre Bonnard)*

Az adott szövegből kiindulva, végezzétek el az alábbi feladatokat:

1. Nevezetek meg két lelki folyamatot/jelenséget, amelyre a szöveg explicit módon utal! **4 pont**
2. Határozzátok meg az 1-es pontnál megjelölt lelki folyamat/jelenség egyikének három jellemzőjét! **6 pont**
3. Alkossatok egy példát, amellyel a képzelet egyik formáját szemléltetitek! **4 pont**
4. Érveljétek, mintegy öt sorban a felejtés hasznosságával kapcsolatosan. **4 pont**

**III. TÉTEL**

**(30 pont)**

Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget:

*"Az az erkölcsi portré, amelyet Descartes-ról el lehet készíteni, nem igényel túl sok szót. A filozófus alaptermészetéből adódóan beteges volt, befele forduló, morcos és kissé hipochonder. Egyes történészek szerint a fizikai gyengeség háttérében némi bátorsághiány húzódik meg, vagy akár erkölcsi gyengeség. Descartes tart mindentől, ami tekintélynek számít az ő korában, mindenekelőtt az Egyháztól. Egyáltalán nem akarja megharagítani, többször is a jóváhagyását kéri, és amikor megtudja, hogy Galileit elítélték, egy ideig nem is teszi közzé tudományos munkáit. De a gyengesége mellett olyan önteltség jellemezi, amelyet nem minden filozófus birtokol, és még kevesebben mutatnak ki. Descartes nem fél századokról beszélni akkor, amikor a tanításainak hatására gondol; mindig szem előtt tartja az "unokáinkat", attól tartva, hogy túl szigorúan ítélik meg őt azért, amit nem tett, vagy meglepedéssel gondolja, hogy hálások lesznek a megnyitott utakért. Barátságtalan, sajátjaihoz nem kötődő, lelketlen mások iránt, de ugyanakkor nem jellemzik a mások kísértései vagy bűnei sem, tehát, nem is volt jobb tennivalója, mint egyedül élni. Emberi szempontból az az érdeme, hogy megérti mindezt, és nem is választ a maga számára más életet, mint amelyben mérheti magát."*

*(Constantin Noica, René Descartes)*

A fenti szövegből kiindulva, végezzétek el az alábbi feladatokat:

- A. Nevezétek meg, C. G. Jung elmélete alapján Descartes temperamentumtípusát! Jelöljétek meg a szövegben két gondolatot/kijelentést, melyre a válaszokat alapozzátok! **6 pont**
- B. Mit gondoltok, Descartes egy öntelt személy volt? A szövegre való hivatkozással nevezetek meg egy indokot, amellyel alátámasztjátok az általatok adott választ. **4 pont**
- C. A szövegben az áll, hogy Descartes *tartott mindentől, ami tekintélynek számított az ő korában*. Nevezetek meg két indokot, amelyek ezt alátámasztják! **6 pont**
- D. Körülbelül fél oldalon mutassátok be Descartes jellemét, G. W. Allport elméletének megfelelően, kiemelve a személy jellemének egy kardinális vonását és két fő-vonását. **10 pont**
- E. Fogalmazzatok meg egy érvet, amellyel megcáfoltjátok azt az állítást, miszerint *a kreativitás nem függ a képzelettől*. **4 pont**